

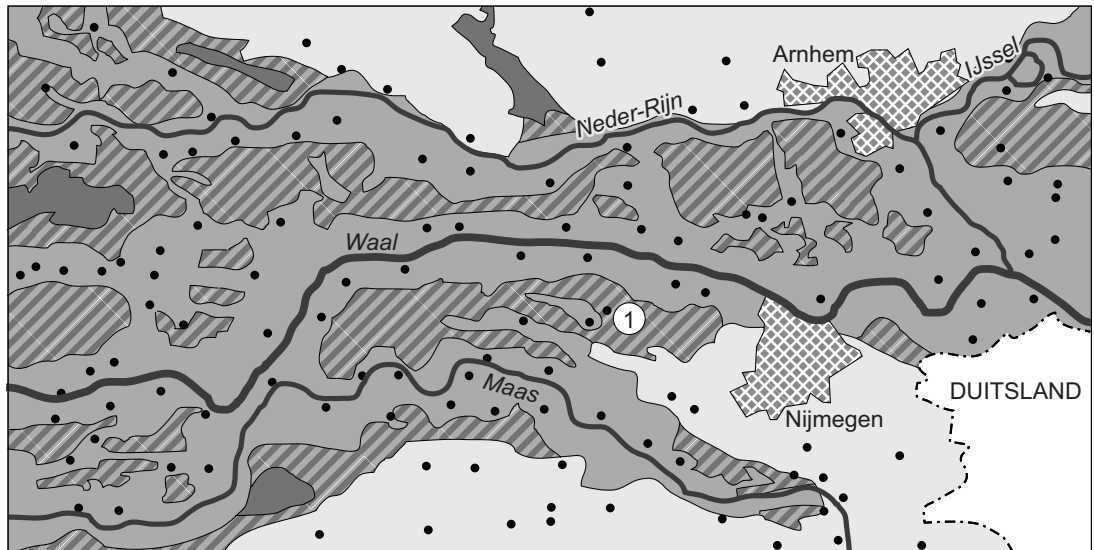
bron 12 Nederland, grondsoorten







- 2p 15 Bekijk bron 12.
- Bij welke grondsoort in bron 12 is de kans op verdroging het grootst?
 - Geef een argument voor je keuze.




bron 13

Het rivierlandschap rondom Nijmegen



Legenda:

-  hoger gelegen zandgronden
-  veen
-  lichte (zandige) rivierklei
-  zware rivierklei (komklei)

-  rivieren
-  stedelijke bebouwing
-  dorpen

0 5 10 km

- 1p 16 Drie leerlingen doen een uitspraak over bron 13. Welke uitspraak is juist?
- A Cijfer 1 ligt in de uiterwaarden.
 - B De klei ligt dicht bij de rivier dan het zand, omdat kleideeltjes zwaarder zijn dan zand.
 - C Tussen de Waal en de Neder-Rijn liggen meer dorpen op de oeverwallen dan op de komgronden.
- 1p 17 Een goed waterpeil en een goede waterhuishouding zijn van groot belang voor de landbouw. Er worden vier uitspraken gedaan over water. Elke uitspraak gaat over waterkwantiteit of over waterkwaliteit.
- Uitspraak 1: voor de landbouw zijn veilige dijken en waterkeringen belangrijk.
- Uitspraak 2: hoge waterstanden of hevige regenval kunnen aanzienlijke schade aan landbouwgewassen veroorzaken, vooral in het groei- of oogstseizoen.
- Uitspraak 3: in droge perioden maken vooral akkerbouw en tuinbouw gebruik van beregening. Hiervoor wordt de voorraad grondwater aangesproken.
- Uitspraak 4: bestrijdingsmiddelen die gebruikt worden in de land- en tuinbouw spoelen uit naar het grondwater.
- Welke uitspraken gaan over waterkwantiteit?
- A alleen uitspraak 1 en 2
 - B alleen uitspraak 1 en 3
 - C alleen uitspraak 1, 2 en 3
 - D alle vier de uitspraken

bron 14

Ruimte voor de Rivier

De waterschappen Groot Salland en Vallei en Veluwe werken bij Zutphen, Deventer, Zwolle en Kampen samen met de overheid aan een veiligere IJssel. De hoogwaterstanden van 1993 en 1995 zijn hiervoor de directe aanleiding. De rivier krijgt weer meer ruimte. Naast veiligheid investeert het programma 'Ruimte voor de Rivier' in ruimtelijke kwaliteit: het rivierengebied wordt mooier en aantrekkelijker gemaakt en er komt meer ruimte voor natuur en recreatie.

bron 15

De IJssel bij Deventer, oude situatie



bron 16

De IJssel bij Deventer, nieuwe situatie

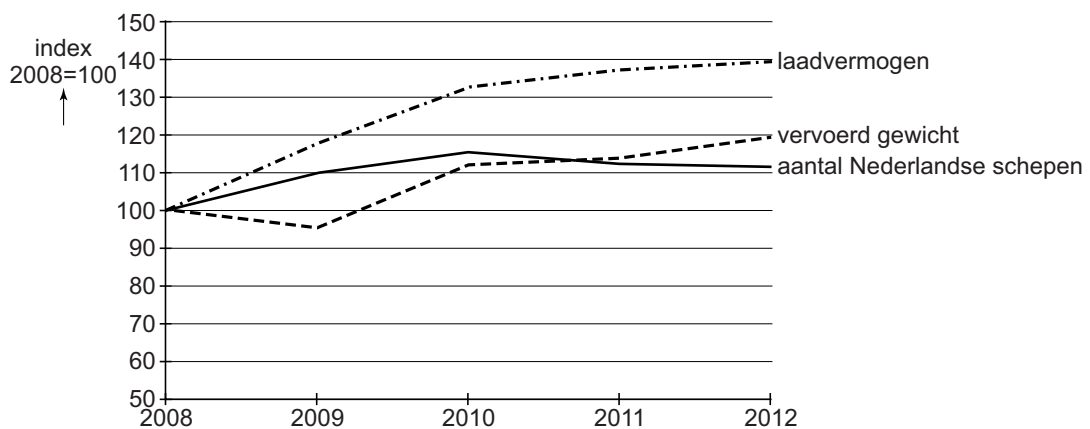


- 2p 18 Lees bron 14 en bekijk bron 15 en 16.
- Welke maatregel om de rivier meer ruimte te geven is in bron 16 te zien?
 - Noem nog een maatregel die genomen kan worden om meer ruimte aan de rivier te geven.

- 1p 19 Tijdens de aardrijkskundeles doen twee leerlingen een uitspraak over rivieren.
- Uitspraak 1: wanneer je vanaf de monding de Rijn stroomopwaarts volgt, passeer je eerst Zwitserland, dan Duitsland en uiteindelijk Nederland.
- Uitspraak 2: waterscheidingen liggen meestal in gebieden met reliëf.
- Wat is juist?
- A Alleen uitspraak 1 is juist.
 - B Alleen uitspraak 2 is juist.
 - C Beide uitspraken zijn juist.
 - D Beide uitspraken zijn onjuist.

bron 17

Goederentransport natte lading (bijvoorbeeld aardolie) op Nederlandse waterwegen

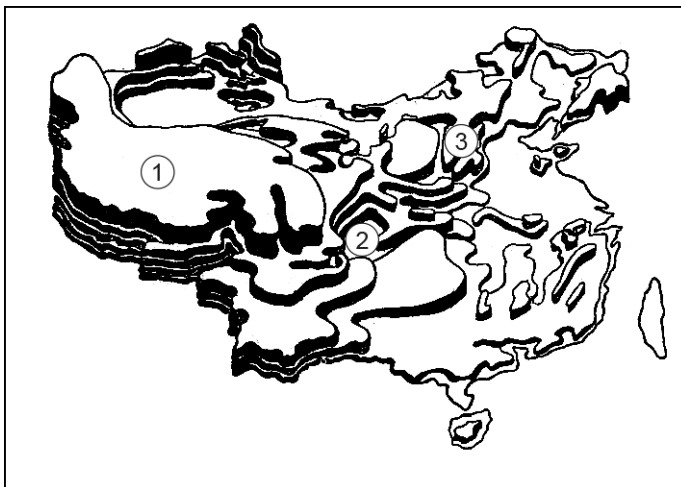


- 1p 20 Twee leerlingen doen een uitspraak naar aanleiding van de grafiek in bron 17.
- Uitspraak 1: tussen 2009 en 2012 nam het vervoerd gewicht aan natte lading per schip toe.
- Uitspraak 2: volgens de grafiek zou er nog meer aan natte lading over water vervoerd kunnen worden, zonder het aantal schepen te laten toenemen.
- Wat is juist?
- A Alleen uitspraak 1 is juist.
 - B Alleen uitspraak 2 is juist.
 - C Beide uitspraken zijn juist.
 - D Beide uitspraken zijn onjuist.

- 2p 21 Tijdens de aardrijkskundeles vraagt de docent naar de verschillen en overeenkomsten tussen de rivieren de Rijn en de Chang Jiang. Theo zegt: “Beide rivieren hebben een belangrijke functie voor de scheepvaart en de drinkwatervoorziening.” Birgit zegt: “In de benedenloop van het stroomgebied van beide rivieren liggen gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid.” Alexander zegt: “De Rijn is een gemengde rivier, terwijl de Chang Jiang een regenrivier is.”
 → Neem de namen Theo, Birgit en Alexander over op het antwoordblad en zet erachter of de bewering juist of onjuist is.

bron 18

Reliëfkaart China

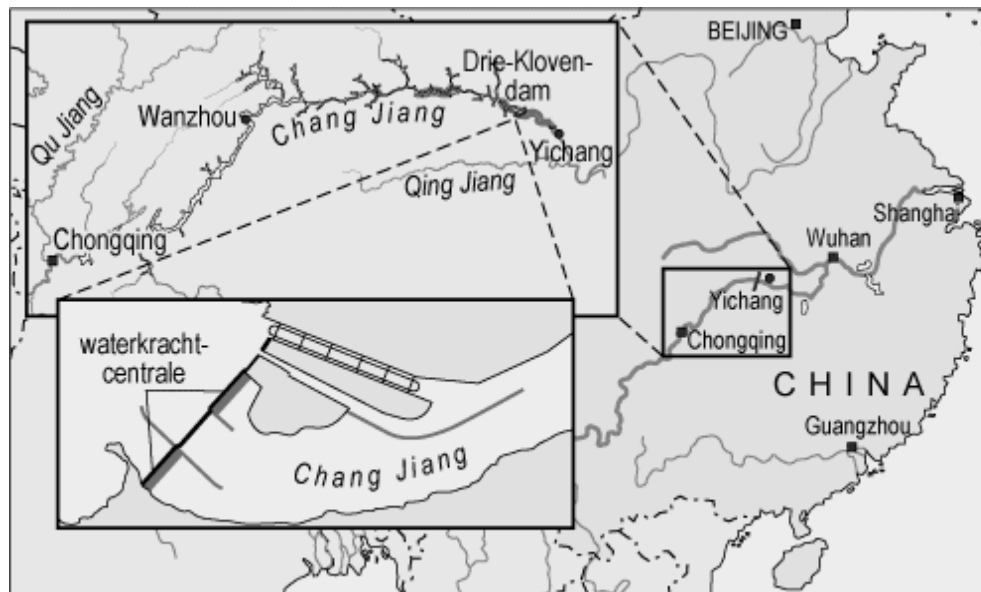


- 1p 22 Het reliëf in China is trapsgewijs opgebouwd. Op de reliëfkaart in bron 18 zijn de cijfers 1, 2 en 3 in willekeurige volgorde geplaatst bij het Hoogland van Tibet, het Lössplateau en het Rode Bekken. Achter welke letter staan de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 18 juist bij de landschappen?

	Hoogland van Tibet	Lössplateau	Rode Bekken
A	1	2	3
B	1	3	2
C	2	1	3
D	2	3	1
E	3	1	2
F	3	2	1

bron 19

Deel stroomgebied van de rivier de Chang Jiang



bron 20

Tekst

De aanleg van de Drie-Klovendam heeft voordelen en nadelen gehad. Door deze aanleg is het waterpeil ... **1** ... (*stroomafwaarts / stroomopwaarts*) van de Drie-Klovendam flink gestegen. Het stuwmeer ligt ... **2** ... (*ten oosten / ten westen*) van de Drie-Klovendam. Het water in het stuwmeer wordt onder andere gebruikt voor irrigatie. Daardoor hebben de steden ... **3** ... (*stroomafwaarts / stroomopwaarts*) van de Drie-Klovendam te maken met een sterk verlaagd waterpeil, met name in een stad als ... **4** ... (*Chongqing / Shanghai*).

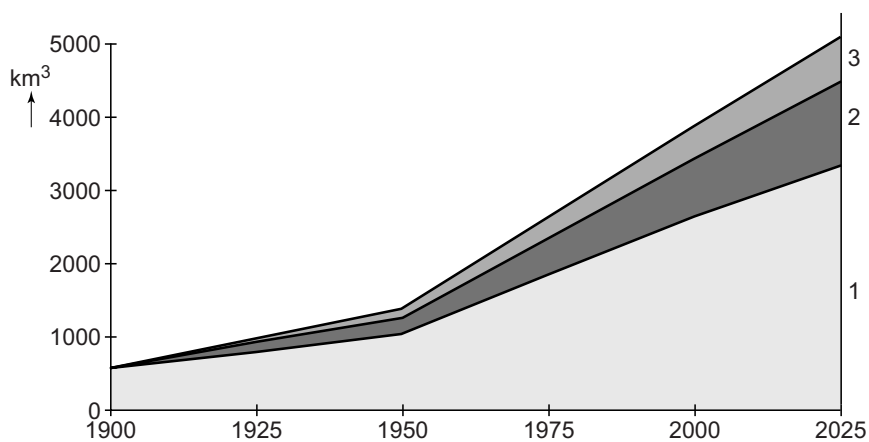
- 2p **23** Bekijk bron 19 en lees bron 20. In de tekst in bron 20 staan achter de cijfers 1, 2, 3 en 4 telkens twee keuzemogelijkheden.
→ Neem de cijfers 1, 2, 3 en 4 uit bron 20 over op het antwoordblad en schrijf de juiste keuze erachter.
- 1p **24** Veel mensen in de delta van de Chang Jiang ondervinden nadelen door de bouw van de Drie-Klovendam. Onder hen zijn ook veel boeren.
→ Noem een nadeel waar alleen de boeren in de delta last van hebben.

bron 21

Mujib, Jordanië



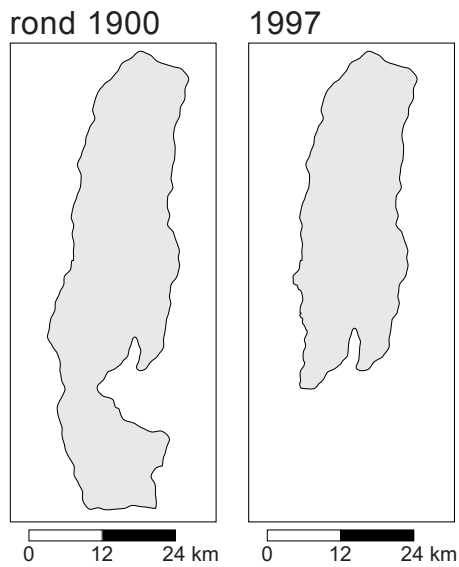
- 1p 25 Op de foto in bron 21 zie je water stromen door een kloof. In een groot deel van het jaar staat de rivierbedding hier helemaal droog. Welk begrip hoort bij de foto in bron 21?
- A oase
 - B rivierdelta
 - C wadi

bron 22Wereldwaterverbruik van 1900 tot 2025 in km³

- 1p 26 Achter welke letter staan de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 22 juist bij de verbruikers?

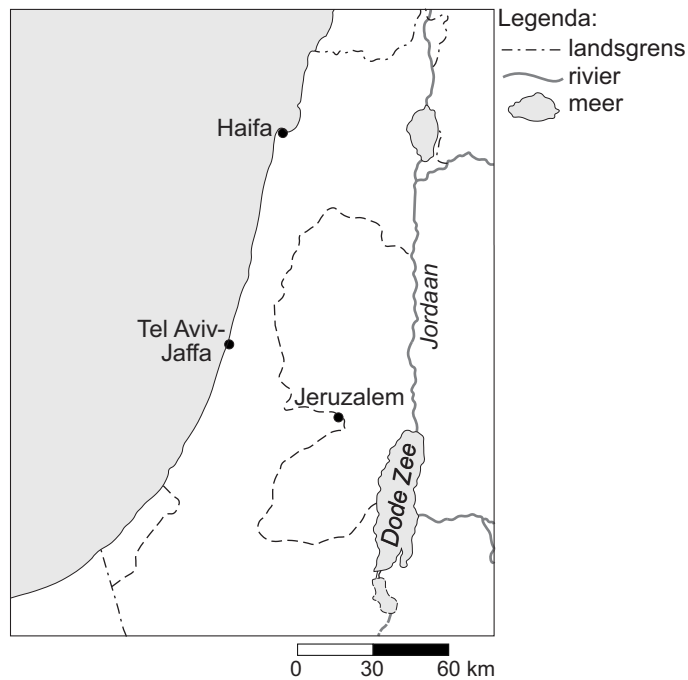
	huishoudens	industrie	landbouw
A	1	2	3
B	2	1	3
C	2	3	1
D	3	1	2
E	3	2	1

bron 23
Omvang Dode Zee



	1900	1997
waterniveau Dode Zee ten opzichte van de zeespiegel	-390 m	-411 m
oppervlakte	950 km ²	640 km ²
hoeveelheid water	155 km ³	131 km ³

bron 24
Deel van Israël en Palestina



- 1p 27 Zie bron 23 en 24.
→ Geef een menselijke oorzaak waardoor de omvang van de Dode Zee steeds kleiner wordt.

bron 25

Ontziltingsinstallatie Saudi-Arabië



- 1p 28 Bekijk bron 25.
→ Geef de oorzaak waardoor deze manier van drinkwaterproductie vaak een bijdrage levert aan het versterkte broeikaseffect.

bron 26

Drie manieren om landbouw van water te voorzien in het Midden-Oosten

foto 1



foto 2



foto 3



- 1p 29 Bekijk bron 26.
Niet alle vormen van irrigatie verbruiken evenveel water.
Achter welke letter staan de foto's in de juiste volgorde van laag naar hoog waterverbruik?

	laag waterverbruik	↔	hoog waterverbruik
A	foto 1	foto 2	foto 3
B	foto 1	foto 3	foto 2
C	foto 2	foto 3	foto 1
D	foto 3	foto 2	foto 1